

PROGRAMMA VAN EISEN

LOCATIE	Aalten
PROJECTNAAM	Aalten 2 Locaties aan de Geurdenstraat Locatie 1: Geurdenstraat 1 Locatie 3: Hoven 23A
PROJECTNUMMER	

PLAATS BINNEN ARCHEOLOGISCH PROCES
IVO - proefsleuven

OPSTELLER	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	Paraaf
☐ <i>Auteur</i>	J.B. de Voogd ADC ArcheoProjecten Postbus 1513 3800 BM Amersfoort T 033 - 2998181 F 033 - 2998180 E j.de.voogd@archeologie.nl		

OPDRACHTGEVER	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
	De Woonplaats De heer B Harting Postbus 23 7500 AA Enschede		

BEVOEGD GEZAG	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
☐ <i>Gemeente</i>	Gemeente Aalten • Markt 7 7121 CS Aalten Postbus 119 • 7120 AC Aalten T (0543) 49 33 33 F (0543) 47 54 55 E info@aalten.nl		
☐ <i>Provincie</i>			
☐ <i>Universiteit¹</i>			
☐ <i>Overig / onbekend (toelichten)</i>	(Naam externe beoordelaar)		
<i>RACM bij beschermd monument, projectvergunning, als adviseur bij Grote Projecten</i>	Accoord RACM		

* aankruisen indien een universiteit het onderzoek uitvoert op basis van haar eigen vergunning tot het doen van opgravingen.

** vaak is bij het opstellen van een PvE het uitvoerend bedrijf of instelling (nog) niet bekend; bij de melding ex art. 41 Mw is dit echter wel het geval. Op dat moment moet dit onderdeel zijn ingevuld.

UITVOEREND BEDRIJF / INSTELLING **	
<i>Naam</i>	Nog onbekend
<i>Contactpersoon</i>	
<i>Telefoon / e-mail</i>	

DATUM ONDERZOEK	Nog onbekend
○ <i>Start</i>	
○ <i>Geschatte duur</i>	

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS ONDERZOEKSGBIED	
<i>Projectnaam</i>	Aalten 2 Locaties aan de Geurdenstraat Locatie 1: Geurdenstraat 1 Locatie 3: Hoven 23A
<i>Provincie</i>	Gelderland
<i>Gemeente</i>	Aalten
<i>Plaats</i>	Aalten
<i>Toponiem</i>	Locatie 1: Geurdenstraat 1 Locatie 3: Hoven 23A
<i>Kaartbladnummer</i>	41B
<i>XY – coördinaten</i>	Locatie 1: 236.977 / 438.379 (Geurdenstraat 1) Locatie 3 : 237.020 / 438.348 (Hoven 23A)
<i>CMA/AMK-status</i>	geen
<i>ARCHIS-monument-nr</i>	
<i>ARCHIS-waarnemings-nr</i>	
<i>Onderzoeksmelding (art. 46 Mw)</i>	IVO middels grondboringen Locatie 1: 17417 (Geurdenstraat 1) Locatie 3: 17421 (Hoven 23A)
<i>Oppervlakte plan- en onderzoeksgebied</i>	Het plangebied meet in totaal circa 4900 m ² ; het gehele plangebied zal worden bebouwd Locatie 1 bestrijkt een oppervlak van circa 2948 m ² De proefsleuf heeft een lengte van circa 40 meter en een breedte van circa 4 meter (de oppervlakte bedraagt hiermee circa 160 m ²) Locatie 3 bestrijkt een oppervlak van circa 872 m ² De proefsleuf heeft een lengte van circa 25 meter en een breedte van circa 4 meter (de oppervlakte bedraagt hiermee circa 100 m ²)
<i>Huidig grondgebruik</i>	Locatie 1 is deels bebouwd, deels in gebruik als grasveld. Locatie 3 is in gebruik als tuin/grasland.

PERIODE(N) & COMPLEXTYPE(N)	
<i>Vroege prehistorie</i> (paleo/meso/neo)	XXX (onbekend)
<i>Late prehistorie</i> (brons/ijzer)	XXX (onbekend)
<i>Romeinse tijd</i>	XXX (onbekend)
<i>Middeleeuwen</i> (vroeg/laat)	XXX (onbekend)
<i>Nieuwe Tijd</i> (vroeg/laat)	XXX (onbekend)

* Plangebied: Gebied waarbinnen de realisering van de planvorming het bodemarchief kan bedreigen.
Onderzoeksgebied: Het geografisch gebied waarop het onderzoek betrekking heeft.

DOEL EN REDEN VAN HET ONDERZOEK	
<i>Reden</i>	In het plangebied is nieuwbouw gepland; planaanpassing behoort niet tot de mogelijkheden. Locatie 1 is deels bebouwd, deels in gebruik als grasveld. Op locatie 1 is nieuwbouw en een ondergrondse parkeergarage gepland. De toekomstige verstoringsdiepte zal ca. 4 meter bedragen. Locatie 3 is in gebruik als tuin/grasland. De toekomstige verstoringsdiepte zal hier ca. 1,0-1,5 meter bedragen.
<i>Doel</i>	Doel van het IVO is het vaststellen van de inhoudelijke en fysieke kwaliteit van de locatie (aard, ouderdom, omvang, gaafheid, conservering) teneinde tot waardstelling te kunnen komen. Aangezien planaanpassing niet tot de mogelijkheden behoort, dient aan de hand van de onderzoeksresultaten bepaald te worden of nader onderzoek noodzakelijk is en het bodemarchief ter plaatse <i>ex situ</i> bewaard dient te worden. Dit betekent dat de vindplaats(en) vlakdekkend dient te worden onderzocht.
<i>Selectiebesluit</i> (alleen na IVO)	

INVENTARISATIE (resultaten van het tot dusver uitgevoerde onderzoek)	
Resultaten bureauonderzoek	
<i>Uitvoerder</i>	ADC ArcheoProjecten
<i>Uitvoeringsperiode</i>	Mei 2006
<i>Rapportage</i>	Roessing, W. & M. Stiekema 2006. Aalten – Drie locaties aan de Geurdenstraat. <i>Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van boringen</i> . Amersfoort (ADC Rapport 648).
Resultaten overig onderzoek (IVO-overig, IVO-proefsleuven, AB, etc.)	
<i>Uitvoerder</i>	ADC ArcheoProjecten
<i>Uitvoeringsperiode</i>	Mei 2006
<i>Uitvoeringsmethode</i>	Inventariserend Veldonderzoek middels grondboringen
<i>Rapportage</i>	Roessing, W. & M. Stiekema 2006. Aalten – Drie locaties aan de Geurdenstraat. <i>Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van boringen</i> . Amersfoort (ADC Rapport 648).
<i>Vondsten/documentatie</i>	ADC ArcheoProjecten, Amersfoort
Resultaten specialistisch onderzoek	
<i>Archeobotanisch</i>	
<i>Archeozoölogisch</i>	
<i>Fysisch-antropologisch</i>	
<i>Fysisch-geografisch</i>	
<i>Geofysisch</i>	
<i>Archeologisch materiaal</i>	
<i>Vondsten/documentatie</i>	ADC ArcheoProjecten, Amersfoort

ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING (op basis van inventarisatie en eventueel ander bronnen)	
<i>Regionale archeologische en cultuurlandschappelijke context</i>	<p>Uit de omgeving van het onderzoeksgebied zijn meerdere ARCHIS-meldingen bekend, van het Neolithicum tot de Nieuwe tijd. In de directe omgeving (binnen een straal van 150 m) van het onderzoeksgebied zijn 4 waarnemingen in ARCHISII bekend.² Direct ten noorden van locatie 1 zijn enkele fragmenten aardewerk uit de Midden-IJzertijd aangetroffen (nr. 7669) die vermoedelijk in een afvalkuil zaten. Net ten zuidwesten van locatie 2 is een hutkom uit de Vroege Middeleeuwen (6^e – 8^e eeuw) aangetroffen (nr. 31275). Even ten zuiden hiervan zijn door de AWN tijdens graafwerkzaamheden enkele scherven uit de 8^e – 11^e eeuw aangetroffen, samen met verbrande zaden en botresten (nr. 7253). Direct ten westen van het plangebied van locatie 1 ligt een kerkhof dat nog in gebruik is.</p> <p>Op enkele tientallen meters ten zuidoosten van plangebied 3 tenslotte, zijn skeletten van een mens en een paard aangetroffen tijdens graafwerkzaamheden. De beide skeletten konden worden gedateerd in de Vroege Middeleeuwen (5^e – 6^e eeuw) (nr. 11474).</p> <p>Verder zijn er een aantal meldingen die niet in ARCHISII staan. Zo zijn er rond 1902 bij de bouw van een huis direct ten noorden van de kerk grafkelders aan getroffen. Tussen de kerk en het onderzoeksterrein zijn</p>

² Waarnemingnummers 7669, 31275, 7253 en 11474.

	in de jaren '30 en '60 menselijke skeletten en graven uit de Middeleeuwen aangetroffen. ³ Een bijzondere waarneming bevindt zich ca. 250 m ten zuidoosten van het onderzoeksgebied (nr. 11491). Het betreft hier de waarneming van enkele lijksilhouetten, bijgezet in hurkhouding. De ouderdom hiervan is niet bekend, maar doet denken aan laat Neolithische begravingen.
<i>Aard en ouderdom van de vindplaats(en)</i> <i>(indien al vooronderzoek heeft plaatsgevonden)</i>	Bij het vooronderzoek zijn structuren of grondsporen ontdekt. Op locatie 3 zijn volgens de huidige bewoonster van het pand Hoven 23a zijn bij de aanleg van een vijver in locatie 3 zeer veel scherven aardewerk, pijpenkoppen en -stelen en twee kalkstenen / pijpjarige beeldjes van 5 a 10 cm grootte aangetroffen. De beeldjes zijn waarschijnlijk een Mariabeeldje en een onderdeel van een speelgoedsoldaatje gedateerd in de 16 ^e -17 ^e eeuw. ⁴
<i>Gaafheid en conservering (structuren, sporen, vondsten, archeozoölogische en botanische resten)</i>	Tijdens het Inventariserend Veldonderzoek middels grondboringen zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.
<i>Archeologische stratigrafie en diepte van vondstlagen</i>	De locatie van de boringen is weergegeven in afb. 3. Negen van de vijftien boringen in het plangebied hebben een profiel met een humusrijke bovenlaag (een esdek) bestaande uit matig fijn zand (A-horizont) met een dikte van 25 tot 80 cm. Bij één boring (boring 2) was de bovenste 30 cm van het esdek verstoord. Onder deze verstoring is nog wel het onderste deel van het esdek intact aangetroffen. Bij de overige zes boringen was het esdek geheel verstoord. Bij alle boringen zijn schone dekzandafzettingen bestaande uit matig fijn zand (C-horizont) aangetroffen op een diepte variërend van 25 tot 120 cm onder het maaiveld. Op locatie 1 is het bodemprofiel in de noordelijke helft van het plangebied (boring 1 en 5) onverstoord. In de zuidelijke helft is het boorprofiel van boring 3 geheel verstoord en boring 2 en 4 vertonen een respectievelijk verstoorde en afgeschoven top van het esdek. Op locatie 3 bestaat het bodemprofiel van alle boringen uit een intact esdek van 30 tot 80 cm dikte op dekzandafzettingen.
<i>Begrenzing en oppervlakte van de totale vindplaats (dus ook buiten het plangebied)</i>	Onbekend
<i>Begrenzing en oppervlakte van (het deel van) de vindplaats binnen het plangebied</i>	Onbekend
<i>Structuren en sporen</i>	Mogelijk bevindt zich op locatie 3 een waterput of afvalkuil, aangezien hier in het verleden bij graafwerkzaamheden grote hoeveelheden vondstmateriaal zijn aangetroffen.
<i>Anorganisch artefacten</i>	verwachtingen
<i>Organisch artefacten</i>	verwachtingen
<i>Archeozoölogische en botanische resten</i>	verwachtingen
<i>Beperkingen (memoRIA 6)</i>	Geef aan en motiveer of er sprake is van beperkingen ten aanzien van veldwerk, conservering&uitwerking, rapportage of deponering.

³ Mondeling, dhr. Meerdink, gemeentearchief Aalten

⁴ S. Ostkamp, mondelinge mededeling

VRAAGSTELLING	
Geraadpleegde bronnen en partijen	Het onderzoek dient in het kader te staan van de onderzoeksvragen met betrekking tot Archeoregio 3, het Overijssels-Gelders zandgebied 11 De vroege prehistorie 17 De late prehistorie in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland en het rivierengebied 20 De Romeinse http://www.noaa.nl/content/toc/balk1-2-3.asp
Onderzoeksvragen (wat moet worden opgelost)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Welke ouderdom heeft het esdek op grond van vondsten daarin? 2. Zijn onder het esdek archeologische resten aanwezig en wat is hun aard, omvang, ouderdom, gaafheid en conservering? Specificeren naar periode indien vindplaatsen van meerdere perioden aanwezig zijn. 3. Wat is de locatie van (een) eventuele vindplaats(en) 4. Wat is de aard, conservering/kwaliteit, datering/periodisering en/of ruimtelijke spreiding (zowel horizontaal als verticaal) van de grondsporen? 5. Wat is de aard, conservering/kwaliteit, datering/periodisering en/of ruimtelijke spreiding (zowel horizontaal als verticaal) van de artefacten? 6. Wat is de relatie tussen de grondsporen en artefacten? 7. Wat is de relatie tussen de vindplaats(en) en het natuurlijke milieu? 8. Wat is het waarschijnlijke complextype van de vindplaatsen? 9. Zijn er aanwijzingen voor specifieke activiteiten? 10. Zijn er (naar verwachting) structuren aanwezig? (opgraven, noodberging?)
Vraagstelling IVO-Proefsleuven	<ol style="list-style-type: none"> 11. In hoeverre komen de resultaten van de archeologische begeleiding overeen met de resultaten van het bureau- en booronderzoek? 12. Bepaal aan de hand van de onderzoeksresultaten het selectieadvies.
Vraagstelling specialistisch onderzoek	<ol style="list-style-type: none"> 13. Is verkoold anorganisch materiaal aanwezig en hoe is de waardering van eventuele monsters daarvan? Kunnen deze bijdragen in een reconstructie van de landschappelijke en/ of economische situatie? 14. Bepaal aan de hand van verschillende vondstmaterialen en dateringsmethoden de ouderdom hiervan.
Aanbevelingen	Aangezien behoud <i>in situ</i> niet tot de mogelijkheden behoort, dient een afweging gemaakt te worden of een vervolgonderzoek in de vorm van uitgebreidere Inventariserend onderzoek middels proefsleuven, een Definitief Archeologisch Onderzoek of een Archeologische Begeleiding geadviseerd kan worden, dan wel dat het onderzoeksgebied voor verdere ontwikkeling kan worden vrijgegeven.

METHODEN EN TECHNIEKEN (veldwerk)	
<i>Strategie</i>	Op de locaties 1 en 3 worden proefsleuven aangelegd een breedte van circa 4 meter en lengte van respectievelijk 40 en 25 meter.
<i>Methoden en technieken</i>	Het wordt onder het esdek aangelegd, dan onder eventueel aanwezige verstoringen. Dit vlak wordt laagsgewijs bereikt, teneinde dateerbaar materiaal uit het esdek te verkrijgen. Indien in het aan te leggen vlak geen antropogene sporen zichtbaar zijn wordt dit vlak niet getekend, doch wel gefotografeerd. Vondsten worden per aan te leggen vlak in vakken van 2 x 2 m verzameld en gedocumenteerd. Bij een onduidelijke stratigrafie kan in het vlak eventueel gebruik gemaakt worden van grondboringen. Zowel de archeologische vlakken als de stort dienen door een terzake kundig personeelslid te worden afgezocht met een metaaldetector. Methoden en technieken worden gehanteerd conform KNA 3.1
<i>Bouwstenen</i> (zie KNA 3.1 bijlage 1)	Gebruik de relevante bouwstenen die kunnen leiden tot een oplossing van voornoemde de vraagstukken (Zie bijlage)
<i>Structuren en grondsporen</i>	Sporen worden gecoupeerd voorzover het noodzakelijk is om de algemene diepte van sporen, hun gaafheid en conservering te bepalen of om vondstmateriaal ter datering van de sporen te verkrijgen. Vondsten worden zoveel mogelijk per spoor verzameld en gedocumenteerd. Sporen die overduidelijk onderdeel van een structuur uitmaken worden bij voorkeur niet gecoupeerd. Van zeer diepe sporen (bijvoorbeeld een waterput) kan met een guts de diepte worden bepaald. Van sporen die daarvoor in aanmerking komen wordt een monster van de inhoud voor macrobotanisch onderzoek genomen
<i>Anorganisch artefacten</i>	Belangrijke artefacten als bijvoorbeeld vuurstenen werktuigen, grote delen van potten en metalen vondsten worden als puntlocaties ingemeten
<i>Organisch artefacten</i>	Belangrijke artefacten als bijvoorbeeld geweibijlen, houten gereedschap, o.i.d. worden als puntlocaties ingemeten
<i>Archeozoologische en botanische resten</i>	Van sporen die daarvoor in aanmerking komen vanwege houtskool, verbrand materiaal of humeusiteit wordt een monster voor botanisch onderzoek genomen. Evenzo voor ¹⁴ C-dateringsmogelijkheid
<i>Overige resten</i>	

EVALUATIERAPPORT, UITWERKING EN CONSERVERING	
(nadere eisen t.a.v. vorm, niveau van uitwerking, termijnen, etc)	
<i>Structuren, grondsporen, vondstspredingen</i>	Uitwerking conform KNA 3.1
<i>Analyse fysische-geografie</i>	De bodemopbouw en de profielen ten behoeve van de rapportage worden beschreven door een fysisch geograaf
<i>Anorganisch artefacten</i>	Uitwerking conform KNA 3.1
<i>Organisch artefacten</i>	Uitwerking conform KNA 3.1
<i>Archeozoologische en botanische resten</i>	Uitwerking conform KNA 3.1
<i>Beeldrapportage</i> (objecttekeningen, foto's, kaarten, e.d.)	Bijzondere vondsten en sporen worden getekend en gefotografeerd
<i>Conservering materiaal</i>	Kwetsbaar materiaal (metaal bijv.) wordt gestabiliseerd teneinde verdere degeneratie te voorkomen

RAPPORTAGE	
<i>Uitvoeringsperiode uitwerking; opleveringstermijn (concept)eind-/tussenrapport</i>	In overleg met de opdrachtgever
<i>Procedure toetsing eind-/tussenproduct door bevoegd gezag</i>	Het rapport verschijnt in de huisstijl van het uitvoerende bedrijf in het door de opdrachtgever gewenste aantal. Tevens worden 2 exemplaren beschikbaar gesteld aan de RACM, 1 aan de Koninklijke Bibliotheek, 1 aan iedere universiteitsbibliotheek, 1 aan de provincie Gelderland, 1 aan de gemeente Aalten en aantal aan de opdrachtgever volgens afspraak
<i>Inhoud eind-/tussenrapport</i>	Het rapport moet voorzien zijn van duidelijke waardering (KNA 3.1) en een advies ten aanzien vervolgonderzoek
<i>Versijning en oplage eindrapport en/of specialistisch deelrapport</i>	Eindproduct is een rapport volgens KNA-specificatie VS05, en onderstaande bepalingen in dit PvE. Bij het eindproduct hoort een bewijs (af te geven door de ontvangende instantie) van overdracht van vondsten en documentatie.

DEPONERING	
<i>Zie eisen betreffend depot</i>	Vondsten en zowel analoge als digitale documentatie worden overgedragen aan het Provinciaal Depot Bodemvondsten conform diens voorwaarden
<i>Te leveren product</i>	Eind-/tussenproduct is een rapport volgens KNA-specificatie volgens onderstaande bepalingen in dit hoofdstuk van dit PvE. Bij het eindproduct hoort een bewijs (af te geven door de ontvangende instantie) van overdracht van vondsten en documentatie .
<i>Termijn overdracht van vondsten, monsters en documentatie</i>	Conform KNA 3.1
<i>e-depot (zie protocol depotbeheer DS05)</i>	Het goedgekeurde PvE (inclusief onderzoekmeldingsnummer) wordt geplaatst in het e-depot. Binnen 2 jaar na afronding van het veldwerk alle conform PvE gespecificeerde digitale producten overdragen aan het e-depot (www.edna.nl) onder vermelding van het onderzoeksmeldingsnummer.

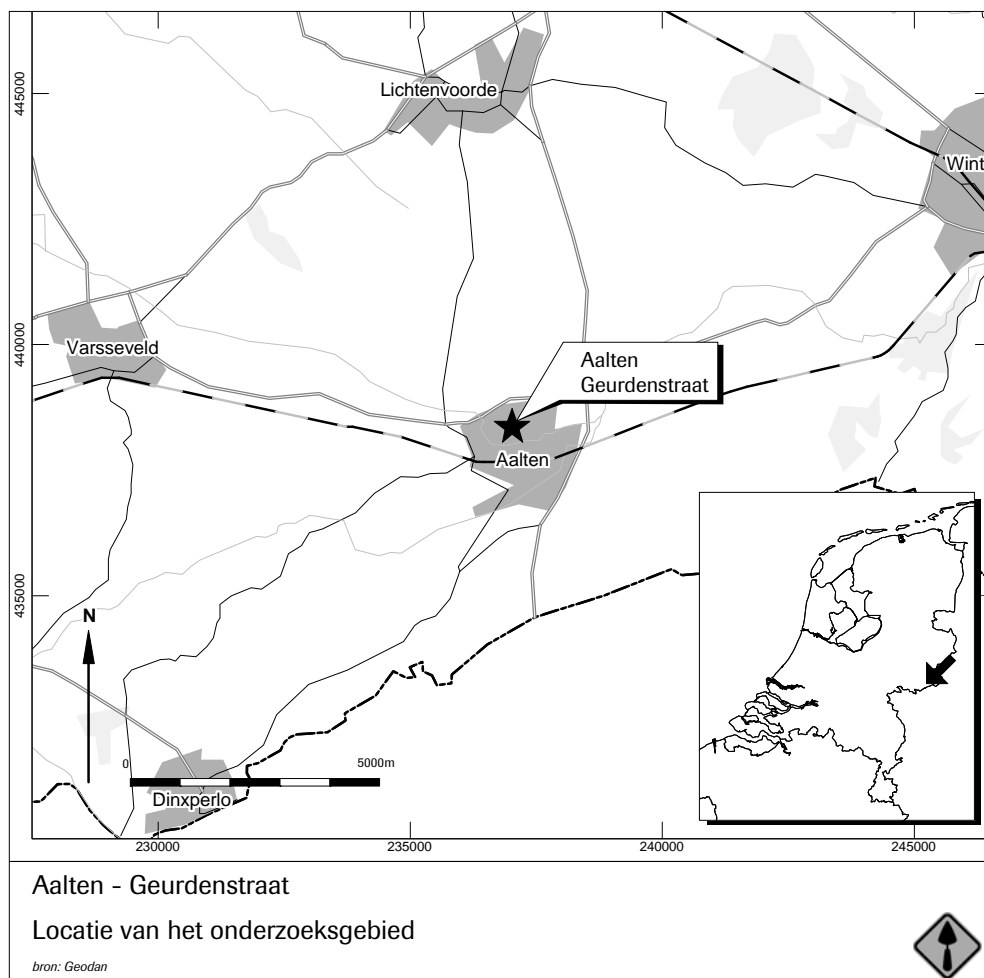
WIJZIGINGEN T.O.V. HET VASTGESTELDE PvE

<i>Wijzigingen tijdens het veldwerk</i>	Afwijkingen van het PvE worden aan het bevoegd gezag voorgelegd en behoeven schriftelijke toestemming, analoog dan wel elektronisch.
<i>Belangrijke wijzigingen</i>	Onderstaande belangrijke wijzigingen worden te allen tijde aantoonbaar voorgelegd aan de opdrachtgever en de bevoegde overheid: <ul style="list-style-type: none"> • Afwijking van de archeologische verwachting • Wijzigingen van de gehanteerde onderzoeksmethode • Wijzigingen van de fysieke en/of technische omstandigheden • Vastleggen overleg- en evaluatiemomenten
<i>Procedure van wijziging na de evaluatiefase van het veldwerk</i>	Afwijkingen van het PvE worden aan het bevoegd gezag voorgelegd en behoeven schriftelijke toestemming, analoog dan wel elektronisch.
<i>Procedure van wijziging tijdens uitwerking en conservering</i>	Afwijkingen van het PvE worden aan het bevoegd gezag voorgelegd en behoeven schriftelijke toestemming, analoog dan wel elektronisch.

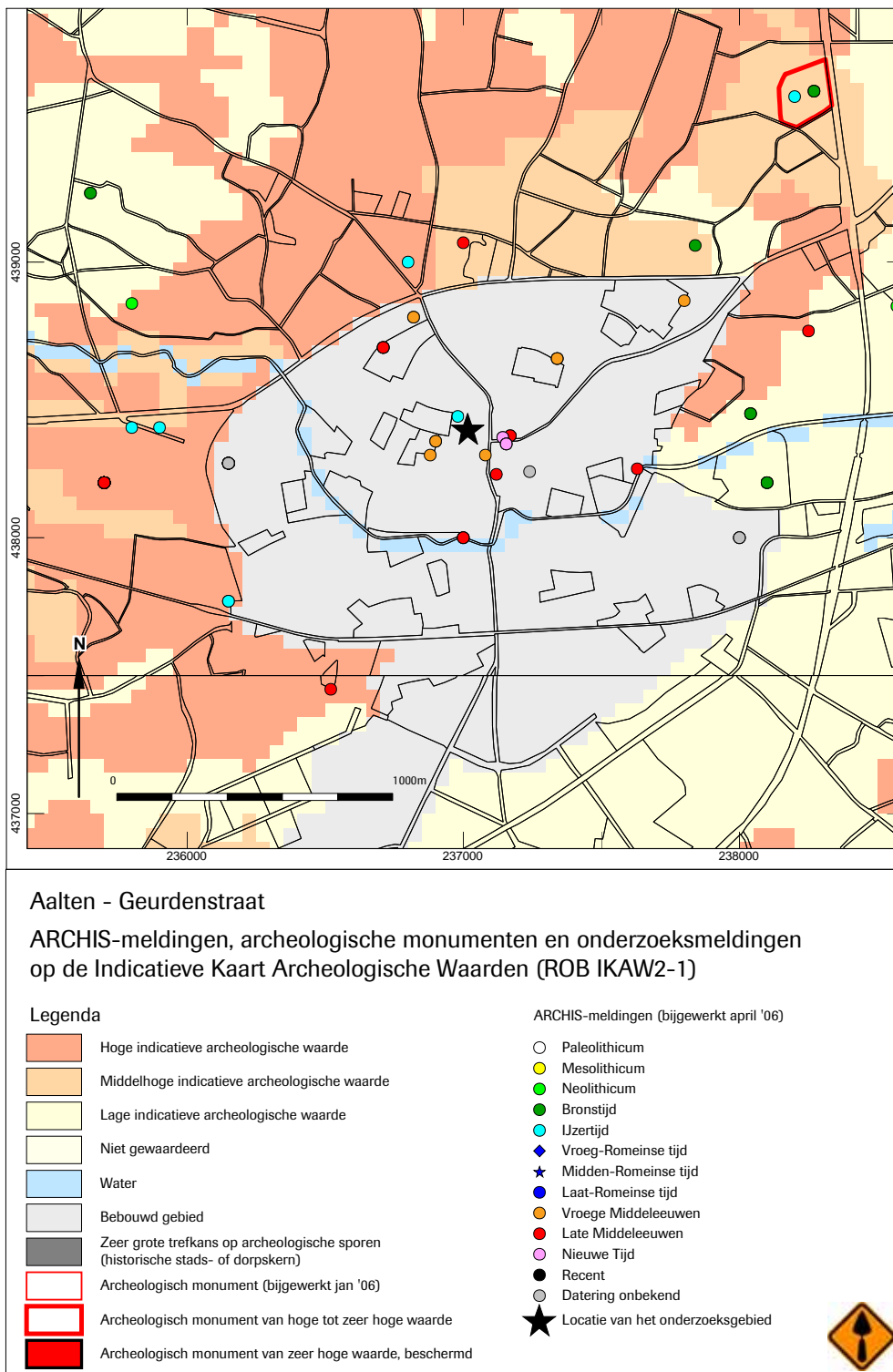
RANDVOORWAARDEN en AANVULLENDE EISEN

<i>Personele randvoorwaarden</i>	Het onderzoek dient te worden verricht worden door een gecertificeerd archeologisch bedrijf door gekwalificeerd personeel. Een Senior archeoloog, gespecialiseerd in de regio, heeft de leiding van het archeologisch onderzoek. Voor de uitwerking wordt gebruik gemaakt van specialisten met een specialisatie in regio en/of periode
<i>Uitvoeringsperiode en opleveringstermijn veldwerk</i>	Nader overeen te komen
<i>Uitvoeringscondities veldwerk</i>	Nader overeen te komen
<i>Kwaliteitsbewaking, toezicht, overleg en evaluatie</i>	Het werk staat onder verantwoordelijkheid van een seniorarcheoloog van het uitvoerende bedrijf. In geval af moet worden geweken van het PvE is voorafgaand overleg nodig met het bevoegd gezag of diens vertegenwoordiger
<i>Selectieprocedure tijdens het veldwerk (i.h.b. bij archeologische begeleiding)</i>	Indien vondsten of structuren worden aangetroffen die van buitengewoon belang zijn, wordt contact met het bevoegd gezag opgenomen. Haardplaatsen, inhumaties en crematies worden niet opgegraven maar weer bedekt op een wijze die deze niet zichtbaar c.q. toegankelijk maakt voor onbevoegden of metaaldetectoren. Dit kan gebeuren met plastic en/of voldoende schone grond. Uiteraard worden deze gedocumenteerd met intactlating van deze bijzondere sporen

LITERATUUR EN BIJLAGEN	
<i>Literatuur</i>	Roessing, W. & M. Stiekema 2006. Aalten – Drie locaties aan de Geurdenstraat. <i>Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van boringen</i> . Amersfoort (ADC Rapport 648).
<i>Bijlagen</i> <i>Bijlagen voor zover relevant bij de inventarisatie (resultaten van het tot dusver uitgevoerde onderzoek), vraagstelling en veldwerk dienen leesbaar te worden meegeleverd.</i>	Kaartmateriaal: -Afb 1. Topografische kaartuitsnede met locatie van het plan- en onderzoeksgebied -Afb 2. Uitsnede vindplaatsenkaart/AMK/IKAW. -Afb. 3.Kaart uitgevoerd booronderzoek met ontwerp puttenplan

Afb. 1

Afb. 2

Afb. 3. Geprojecteerde proefsleuven